

Lieveheersbeestje

We zitten op het kerkhof, mijn vriendin Mab en ik en maken grappen over de bowlingclub en hoe dicht die bij de graven ligt. Ik drink warme cider uit een blikje en Mab is aan het kettingroken, van die dunne shagjes die ze op het feest had ontdekt. Piepklein, net poppenvingertjes. Ze heeft een eindeloze voorraad in haar zak gestopt voor de wandeling naar huis. Ik herinner me haar gezicht toen ze het deed, hoogrood van woede.

Ik vind ze niet eens lekker, zegt ze, maar nu is het iets om omhanden te hebben.

Ik vraag me niet meer af of dit nu het beste of het ergste is wat we met onze zomer kunnen doen. Misschien is er geen of-of-antwoord. Mab zegt dat het misschien allebei is. We hebben niet bepaald een hele wereld aan opties, dat weet ik wel. Maar ik zou graag teruggaan naar de tijd voordat het zwarte gat dat nu mijn binnenste opslokt niet meer was dan een speldenprik. Niet meer dan een subatomair deeltje verlies. Als ik zou kunnen ging ik nog verder terug. Naar Ervoor. Voor het feest en wat er daarna gebeurde. Ik weet dat iedereen dat zou willen.

Ben je nog steeds over atomen aan het doordrammen? zegt Mab alsof ze kan horen wat ik denk.

‘Er verandert niets,’ zeg ik tegen haar.

Ze knikt. *Zelfs als al het andere dat wel doet.*

Ze is zo dun als vitrage. Niet meer dan een voile van zichzelf. Sproeten als het begin van regen op droge grond, een klein litteken boven haar wenkbrauw, een heldere, vochtige glans van tanden. Als ik met mijn ogen knipper, vloeien haar gelaatstrekken ineen en verspreiden zich als uitlopende verf. Er zitten sleepsporen op haar rechterzij, puur asfalt. Een scheur in haar jurk, tot op het bot. De bloeduitstorting op haar slaap is zwart en overschaduwde waar een deel van haar schedel is ingedeukt. Ze draait zich om en grijnst naar me, een mondvul vergelende rook. Mijn mooie vriendin.

Wil je er een? vraagt ze terwijl ze een trekje neemt.

‘Nee, bedankt.’

Het is echt smerig.

‘Ja nou. Dan moet je niet roken.’

Ze geeft me een schop tegen mijn enkel, zo hard ze maar kan van die afstand en ik wil het zo graag voelen.

Ik ben al dood, weet je nog, zegt ze. Alsof ik dat kan vergeten.

Het is een tussentijd. Na de examens, voor de uitslag, als al het werk gedaan is, of niet, of wat dan ook, en het is sowieso te laat. Ik heb zo lang naar dit gevoel uitgekeken – zoals wanneer je springt maar nog niet bent neergekomen. Er zit niets anders op dan wachten.

Vagevuur, noemt Mab het nu. *Limbo.*

‘Nou, jij kan het weten,’ zeg ik.

Haar opgetrokken wenkbrauw. Gruis onder haar bovenste huidlaag. *Ja. Zo is het.*

Ze blijft met haar hand tussen ons wapperen om me te beschermen tegen die stinkende shagjes, zegt ze. Ik zeg dat ze geen moeite hoeft te doen omdat ik niets kan ruiken. Ze fronst, plukt een sliertje tabak van haar tong. Botkleurig en hondsmoe. Alleen al door naar haar te kijken word ik rusteloos. Ik voel me schuldig omdat mijn bloed nog traag door mijn eigen aderen stroomt.

Deze hittegolf heeft iedereen murw geslagen. De straten zijn een filmset van zichzelf. Verlaten. Afwezig.

‘Waar is iedereen?’ vraag ik.

Weet ik veel.

Ik moet het haar vragen. De vraag begint in het putje van mijn maag en de enige weg is eruit. ‘Waar is France?’ zeg ik. Mabs broer. Het is ingewikkeld. Ze werpt me een blik toe en ik kijk terug en blijf kijken. En win.

‘Ben je daar nou nog steeds kwaad over?’ vraag ik. ‘Echt?’

Nee. Ze kijkt weg. *Ik ben eroverheen.* Wat ze alleen maar zegt als het niet zo is. Het is zo stil. Geen zuchtje wind, geen geluid van vogels of verkeerslawaaï. Alleen de klank van mijn eigen gedachten, die als altijd vol van hem zijn, zoals de zee vol vis is en een heldere nacht vol sterren. Waar hij altijd was is nu donkere materie. Dat voel ik. Een zorgwekkende afwezigheid van licht.

Elk, zegt Mab, nu zachter.

‘Ja?’

Ik weet zeker dat hij komt.

Ik probeer hem niet te willen. Ik doe mijn uiterste best om daar grip op te krijgen.

Beneden in het droge gras loopt mijn broertje heen en weer, grommend en spugend en aanvallend, als een grote kat zit hij achter de insecten aan. Terwijl hij een tijger is verzamelt hij

zwerfvuil. Op die manier is hij een meester in het multitasken. Mam sist fluisterend naar hem: ‘Knox. Daar is het hier niet de plaats voor.’

Arm kind, zegt Mab.

‘Hij is oké,’ zeg ik. ‘Hij vindt het hier fijn.’

Ze rekt zichzelf uit alsof ze gaapt. *We komen hier in elk geval vaak genoeg.*

Knox stampst op een chipszakje en voegt het toe aan zijn verzameling.

Hij houdt meer van het strand, zegt Mab.

Ik zie hem grommen. Het roze van zijn lippen. Zijn volmaakte kleine melktandjes.

‘Dat is waar,’ zeg ik. ‘Je hebt gelijk.’

De zon brandt onverdroten. Ik zou nu veel geld geven voor iets als een briesje of een stortbui. Eén klein miezerig stukje ijs.

‘Het is zo heet,’ zeg ik. ‘Heb jij het heet?’

Ze schudt haar hoofd, wijst met haar goede arm over de daken. De rechte lijnen trillen in de lucht alsof ze onder water zijn. Ik krijg er dorst van, alleen door ernaar te kijken.

Zijn dat de bejaardenflats?

Torens en torentjes en veranda’s. Liftten en opritten en van die noodschakelaars in de wc. Mijn moeder heeft daar een tijd gewerkt. Ze zei dat het er meedogenloos aan toeging. Van hieraf lijkt het op Disneyland.

Mab harkt met haar blote hielen door het stof. Ik vraag me heel even af waar haar schoenen zijn. Niet langer dan een seconde. Daarna niet meer.

In elk geval wordt dat niet mijn eindpunt, zegt ze.

‘Waar? Ouderdom?’ Ik zie mijn oma Joanie voor me. Handen als boomwortels en enkels als luciferstokjes, haar wijsheid

en haar lippenstift en haar aanstekelijke, ratelende lach. ‘Ik kan me wel ergere plekken voorstellen.’

Festivaltoiletten, zegt Mab.

‘Kroegtapijt.’

Je moeders boekenclub.

‘Cruisebootkaraoke.’

Daar moet ze om lachen, maar dan stopt ze.

Hier.

Mam loopt vlak langs ons heen met een armvol oude rozen, Knox loopt gehoorzaam achter haar aan. Er ligt nog een ciderblikje naast me in het gras. Ik herinner me niet dat ik er twee opheb, maar het is mogelijk. Zou zomaar kunnen.

‘Laat dat daar niet liggen,’ zegt mam, het eerste wat ze de hele dag tegen me heeft gezegd.

‘Nee,’ zeg ik, ‘was ik niet van plan,’ en Mab zegt iets van: *Wat is dat met jullie tweeën. Waarom die toon?*

Gebakkelei. Patstelling. Getrokken messen.

Knox raapt het blikje voor me op, buigt zo dicht naar me toe dat ik zijn jongetjeshaar en de middaghitte op zijn vel kan ruiken.

‘Je moet het zo zien,’ zeg ik tegen Mab. ‘De communicatielijnen liggen er definitief uit.’

Mam en ik hebben elkaar in weken nauwelijks gesproken. Gezien de omstandigheden vind ik dat het aan haar ligt en ben ik te moe om het te herstellen. Volgens mij heb ik meer dan genoeg aan mijn hoofd.

Mijn broer blijft aan een braamstruik hangen, zijn hand haakt achter een doorn. De heldere bloeddruppel op zijn duim is net een lieveheersbeestje. Hij houdt het omhoog naar het licht, grijnst naar me en likt het af.

Roest, fluistert Mab gefascineerd. *IJzer*.

Ik moet eraan denken dat ze nooit meer iets zal proeven.

Ze bestudeert haar eigen handen, bloedeloos, bijna doorzichtig, de ringen nog aan haar vingers, bleek glinsterend. Allemaal behalve één, een zegelring met een smiley die ze op het strand had gevonden. Massief goud met gitzwarte ogen. Ik weet nog hoe erg ze het vond voor wie hem verloren had, hoe goed ze ervoor zou zorgen, zei ze, om goed te maken dat hij kwijt was geraakt. Nu is hij van mij. Ik had hem geleend op de avond van het feest, dus volgens mij is het nu gewoon zo. Ze kijkt weg als ze me hem ziet dragen, alsof hij niet aan mijn hand hoort.

Heb je al een baantje? vraagt ze.

‘Je klinkt net als mijn vader, en nee, nog niet.’

Ik mis het café. Ik vond het een leuke baan.

Dat betwist ik. Totale fictie. ‘Niet waar. Je klaagde over de klanten en je zei dat je voeten zeer deden.’

Nou, zegt ze. *Nu niet meer.*

‘Nee?’ vraag ik. ‘Echt niet?’

Ze ziet eruit alsof ze de hele tijd pijn heeft.

Ik kijk naar de grond, waar de afdrucken van haar voeten hadden moeten zijn. Ik voel weer die holte in mijn maag. Die enorme afgrond. Ons nieuwe normaal. Knox weet hoe hij een leegte moet opvullen. Hij komt vlak naast me staan.

‘Waar is ze?’ vraagt hij. ‘Ik wil niet op haar trappen.’

‘Wat bedoel je?’ vraagt mam.

En ik zeg: ‘Aan die kant.’

Hij tuurt min of meer in Mabs richting en ook al kan hij haar niet zien, ze stuurt hem toch een kus.

‘Het is oké, Knox,’ zeg ik. ‘Je doet haar geen pijn. Ze is goed in opzijaan.’

Mam zet haar afgemeten stem op. ‘Gewoon niet aan het

graf komen,' zegt ze. 'Daar niet lopen.' Alsof 'daar' de enige versie is van Mab die ter discussie staat. Alsof ik niet al heel wat keren geprobeerd heb haar over de geest van mijn beste vriendin te vertellen.

Mab, naast me, moet ook lachen, grimmig, zachtjes. *Ik heb er de pest in als ze dat doet. Me gewoon negeren.*

'Ik weet het,' zeg ik. 'Ik heb er ook een hekel aan.'

Het kerkhof is enorm. Het ene blok na het andere. De stad is overal om ons heen met hier die andere stad, gemarkeerd en gelabeld, gerangschikt in rijen en rasters zoals bij rijtjeshuizen. Mam ruimt op zoals ze thuis ook doet, met gebogen hoofd snel en scherp nadenkend, terwijl Knox nog meer rommel achter zich aan sleept.

'Heb je hier ook slechte buren?' vraagt hij. 'Is dat een ding?'

'Slechte buren?' Mam veegt het vuil van haar knieën. 'Nou ja, wat een vraag.'

Blijkbaar krijg je niets en niemand, zegt Mab. *Slechte buren zouden een pluspunt zijn.*

Maar het is mooi. Groen en vredig en open, met schaduwrijke hoeken en lange, fluisterende lanen met bomen. Een mooiere plek dan waar de meeste mensen hun leven doorbrengen.

Sommige graven hebben monumenten en engelen, groen uitgeslagen brons en bloemig eerbetoon dat in de hitte gaat hangen, maar dit graf is klein en stil en bescheiden. Nog niet helemaal af. Te nieuw voor een eigen steen. Alleen deze ene marker in de grond. Nauwelijks de moeite. Het meest trieste wat ik ooit heb gezien.

'Je zou een monument moeten hebben,' zeg ik. 'Een mausoleum. Een wolkenkrabber.'

Niet genoeg, zegt Mab, haar lichaam rijst en daalt als golven, alsof iemand anders, een groter wezen, haar in- en uit-

ademt. *Niet genoeg, niet genoeg, niet voldoende.*

Mam rukt aan een paar half verwelkte meibloempjes. Selecteert ze. Dunt ze uit. Knox laat zich neervallen. Hij probeert grassprietten te splijten om ze te laten fluiten, maar ze zijn te droog en verschrompelen en breken alleen maar af. Het gaat zijn vaardigheden ver te boven. Een herculestaak. Mab kijkt vol aandacht naar hem, naar de manier waarop hij ze allemaal stevig tussen zijn duimen vastdrukt, een en al hoop en mogelijkheid.

‘Ik moet er straks weer eens vandoor,’ zeg ik.

Ze kijkt op. *Waarnaartoe?*

‘Het is dinsdag,’ zeg ik. ‘Ik heb Stevie om vijf uur.’

Ze fronst. *Ga je alweer terug?*

Er zit een blik in haar ogen, alsof ze misschien niet wil dat de wereld zonder haar blijft draaien. Dingen in de agenda. Afspraken die worden gemaakt.

‘Ik heb twee weken gemist,’ zeg ik. ‘Bovendien is het toch een beetje haar vakgebied? Rouwbegeleiding? Ik kan de hulp best gebruiken.’

Mab rolt met haar ogen.

‘Eigenlijk hoopte ik dat je erbij zou zijn,’ zeg ik, en ze doet alsof ze een einde aan zichzelf maakt, met een mes, een pistool, een touw.

‘Niet doen,’ zeg ik. ‘Ga mee.’

Ze glimlacht. Haar gebroken jukbeen, haar hartvormige kin.

Laten we gewoon nog even blijven, zegt ze. Laten we hier even zitten. Dan beloof ik dat ik meega.

2

Chinchilla

Behalve Mab, of wat er van haar over is, heb ik een vader en moeder die elkaar nog steeds heel leuk vinden, France, die ergens uithangt, Stevie, mijn therapeut, die eigenlijk heel oké is, en Knox, die net vijf is geworden. Mijn naam, Elk, is een afkorting van Elena. Ik weet dat het nergens op slaat, evenals Mab voor Mabel en France voor Francis, maar dat zijn de afkortingen van hun namen. Zo is het nu eenmaal.

We hadden nu al weg moeten zijn, maar Mab komt niet in beweging. Ik zie haar naar de skyline kijken en naar alle details. Ik zie haar het licht indrinken.

Ik mis alles, zegt ze. Ik was er niet klaar voor.

‘Dat lijkt me inderdaad heel naar,’ zeg ik, want er zijn geen betere woorden voor.

Ik wou dat ik een goed boek had, zegt ze, en ze telt sommige van de dingen die ze wil op haar vingers af.

Verse aardbeien, Elk. Ik wil een aardbei.

Een set kaarten.

Een asbak.

‘Is dat het?’

Ze was nooit goed in pakken. Schoolreisjes, toen ze geen

sokken had. Het aantal keren dat ze haar inhalator vergat. De week dat we gingen kamperen en zij haar tent niet bij zich had.

Toen ik veel jonger was, maakten we op school lijstjes van wat we zouden meenemen als we snel moesten vertrekken. Als de oorlog ons plotseling zou proberen te doden, zoals wel gebeurt, of hongersnood, of een overstroming, of een pandemie. Alle leuke dingen. Geen wonder dat kinderen in de stress schieten. Ik weet nog dat onze docent, meneer Cressey, ons keuzes liet. ‘Of stel dat de regering een wet aannam dat alle kinderen met blauwe ogen moesten vertrekken,’ zei hij, en alle blauwogige kinderen waren van ‘Wat?’ en alle kinderen die het al hadden begrepen, dachten: ja, zelfs jij. Stel je voor.

Ik had Mab of France nog niet ontmoet. Dat lag allemaal nog voor me.

Ik denk aan hoe er nu allemaal telefoons, auto’s, huisdieren en Nintendo op onze lijsten zouden staan. Meneer Cressey zei: ‘Geen opladers, geen benzine, geen hondenvoer, geen tijd.’

‘Al die dingen vertragen alleen maar en worden nutteloos,’ zei hij.

Ik denk dat hij wilde dat we onze geliefden meenamen, op zijn hoogst onze paspoorten, en maakten dat we wegwamen.

Hij probeerde ons te vertellen wat belangrijk was, wat van belang kon zijn, maar het drong niet tot ons door.

Nu wel.

Meneer Cressey werd ziek en kwijnde weg. In de loop van de tijd bleef er gewoon steeds minder van hem over, tot hij verdween.

Mijn oma vertrok langzaam, eerst haar hoofd, van boven naar beneden, vergetend. Het was vreselijk om aan te zien.

Mab ging binnen een paar seconden. Volgens mij is dat de reden dat er nog zoveel van haar hier is.

*Oké dan, zegt ze als ik moet lachen om haar wensenlijst.
Wat zou jij dan meenemen?*

Meneer Cressey bracht ooit een chinchilla mee naar de klas. Geen idee waar hij die vandaan had. We deden onze ogen dicht en staken onze handen uit en toen we weer mochten kijken, raakten we hem al aan.

‘Je kunt hem niet eens voelen,’ zei hij. ‘Omdat hij zo zacht is.’

Ik ga de lijst van kandidaten langs. France en mijn broertje, mijn ouders en mijn oma voor ze stierf. Mijn stripboeken, mijn goeie gympen, al mijn lievelingsboeken. Eigenlijk is het een zinloze onderneming. Ik weet het antwoord al. Al voor ik begin.

Ik raak Mabs gezicht aan. Althans dat probeer ik. Net als bij de chinchilla wacht ik tot ik het voel, maar ik voel het niet.

‘Jou,’ zeg ik, en haar ogen zijn als glazen kralen, als dauwdruppels, als water. ‘Ik zou jou honderd procent zeker meenemen.’